

โครงการสัมมนาวิชาการภารกิจที่ 4

เรื่อง “ความท้าทายและโอกาสของอุดมศึกษากับการพัฒนาวิสาหกิจวัฒนธรรม”

Mission 4: Challenges and Opportunities for Higher Education towards Cultural Enterprise Development

หลักการและเหตุผล

ในทศวรรษที่ 2560 ประเทศไทยกำลังมุ่งหน้าสู่ “การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน” ด้วยโมเดลเศรษฐกิจใหม่ Thailand 4.0: Value-Based Economy ซึ่งมีกลุ่มอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมายกลุ่มที่ 5 คือ กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง มุ่งเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน ภายใต้กระบวนการของแนวเศรษฐกิจใหม่ที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และการสร้างความเข้มแข็งจากภายในนี้ สอดคล้องกับข้อเสนอของ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ว่าด้วย การปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (Creative and Cultural Economy) ที่ได้อธิบายความหมายไว้ดังนี้ “การพัฒนา ระบบเศรษฐกิจโดยใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะเชิงนวัตกรรม ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ในการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ หรือคุณค่าทางสังคม”¹ ในที่นี้ จะขอมุ่งเน้นไปที่ Cultural Economy เป็นสำคัญ

กล่าวได้ว่าภายใต้ระบบเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม หรือจะเรียกว่า เศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรม (Cultural Economy) มีกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ คือ วิสาหกิจวัฒนธรรม (Cultural Enterprise) ซึ่ง Thomas H. Aageson ผู้เป็น Executive Director ของ The Global Center for Cultural Entrepreneurship (GCCE) ประเทศสหรัฐอเมริกา อันเป็นองค์กรสนับสนุนผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม (cultural entrepreneurs) ที่มีอิทธิพลต่อการวางวิสัยทัศน์ด้านศิลปะและการประกอบการทางวัฒนธรรมของชุมชน ได้อธิบายถึงคำว่า Cultural Enterprise หรือ วิสาหกิจวัฒนธรรม ถอดความได้ดังนี้

“วิสาหกิจวัฒนธรรมคือธุรกิจการพาณิชย์ที่เชื่อมโยงศิลปินนักสร้างสรรค์ กับ ตลาดและ ผู้บริโภค เป็นการสร้างสรรค์ ผลิตสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ที่ทำให้เกิดโอกาสต่างๆสำหรับผู้สร้างสรรค์ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยยังคงไว้ซึ่งคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมสำหรับผู้บริโภค วิสาหกิจวัฒนธรรมทั้งที่แสวงผลกำไรและไม่แสวงผลกำไร ดำเนินการโดยอาศัยวิถีทางธุรกิจ

¹ คัดจาก รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง “การปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (Creative and Cultural Economy)”, มีนาคม 2559, หน้า 1.

การจัดการทางการเงิน และทุนทางวัฒนธรรม (ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษ วัฒนธรรม ประเพณี ความรู้ และทรัพย์สินทางปัญญา) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เป็นที่นิยมในช่วงเวลานั้นๆ โดยมีความหลากหลายในด้านลักษณะและขนาดของวิสาหกิจตั้งแต่ระดับเล็ก กลาง ไปจนถึงวิสาหกิจขนาดใหญ่ มีทั้งที่เป็นศิลปะการแสดง พิพิธภัณฑสถาน วรรณกรรม สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ภาพถ่าย ศิลปะพื้นบ้าน งานออกแบบ สถาปัตยกรรม การศึกษา การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม สื่อใหม่ รวมไปถึง สำนักพิมพ์ ผู้ผลิตรายการ ตลาด ห้องแสดงงานศิลปะ ฯลฯ”

ขณะที่การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นภารกิจที่สี่ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย อันหมายรวมถึง มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยชุมชน นอกเหนือไปจากภารกิจจัดการเรียนการสอนหรือการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการ สถาบันทุกแห่งมีนโยบาย ระบบ กลไก งบประมาณและการดำเนินโครงการด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อให้บรรลุถึงภารกิจนี้แตกต่างกันไปตามบริบทและการตีความของแต่ละสถาบัน และพื้นที่ ณ ที่ตั้งของแต่ละสถาบัน ล้วนแล้วแต่มีมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ (tangible and intangible cultural heritage) รายรอบแตกต่างกัน กล่าวได้ว่าเป็น “ทุน” ที่เป็นความท้าทายและเป็นโอกาสให้มหาวิทยาลัยได้แสดงศักยภาพของวิชาการรับใช้สังคม ในการมีส่วนร่วมพัฒนาการบริหารจัดการทุนมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน ให้เกิดเป็น วิสาหกิจวัฒนธรรม ที่สามารถตอบโจทย์การสร้างความเข้มแข็งจากภายในของประเทศได้อย่างแท้จริง

ด้วยภารกิจการหนุนเสริมความเข้มแข็งให้แก่สถาบันอุดมศึกษาในการตอบสนองต่อสังคมและการพัฒนาประเทศ สถาบันคลังสมองของชาติ ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย จึงจัดให้มี การสัมมนาวิชาการ เรื่อง ”ภารกิจที่ 4 : ความท้าทายและโอกาสของอุดมศึกษากับการพัฒนาวิสาหกิจวัฒนธรรม” ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนแนวคิด ความรู้ ประสบการณ์ วิถีปฏิบัติที่ดีระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคส่วนต่างๆ เกี่ยวกับวิสาหกิจวัฒนธรรม โดยมุ่งหวังให้สถาบันอุดมศึกษาได้สร้างนวัตกรรมการทำงานนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบไปยังการสร้างความเข้มแข็งจากภายในบนฐานศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนแนวคิด ความรู้ ประสบการณ์ และวิถีปฏิบัติที่ดีว่าด้วยการพัฒนาวิสาหกิจวัฒนธรรมของประเทศไทย ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคส่วนต่างๆ
2. เพื่อหนุนเสริมความเข้มแข็งด้านภารกิจที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของอุดมศึกษาให้ตอบสนองต่อสังคมและการพัฒนาประเทศ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 100 คน

วิทยากร

1. ดร.เสรี พงศ์พิศ (อยู่ระหว่างการทาบทาม)
2. คุณกิตติรัตน์ ปิติพานิช
3. ดร.อนุรักษ์ เรืองรอบ
4. คุณพีรพงศ์ จาตุรงค์กุล
5. อ.เผ่าทอง ทองเจือ

เวลา / สถานที่

วันศุกร์ที่ 22 กันยายน 2560 ระหว่างเวลา 8.30 – 15.30 น.
ณ โรงแรมเซ็นจูรี่ พาร์ค ถ.ราชปรารภ กรุงเทพฯ

ค่าลงทะเบียน

จำนวน 1,600 บาท (หนึ่งพันหกร้อยบาทถ้วน) ต่อท่าน
ครอบคลุมค่าใช้จ่ายต่อไปนี้ 1) ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 2) ค่าเอกสารประกอบการประชุม 1 ชุด

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สถาบันคลังสมองของชาติ
นางพนิดา ฐปนางกูร ผู้จัดการโครงการอาวุโส
panidama@gmail.com โทร. 089-893-6343

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. แนวคิดและแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม และวิสาหกิจวัฒนธรรมในบริบทต่างๆ
2. ข้อเสนอแนะต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาวิสาหกิจวัฒนธรรม

ติดต่อข้อมูลเพิ่มเติม

นางสาวพัชยา มาสมบูรณ์ โทร. 02 126 7632 – 34 email: patchaya@knit.or.th
นางสาวสุทธิภาธร มาสำราญ โทร. 081-992-9089 email: naninarnia18@gmail.com